

RADA PÉTER – STEPPER PÉTER

A LIBERÁLIS REND SZÜRREALIZMUSA: AMERIKAI BELPOLITIKAI TRENDEK, VÁLASZTÁSOK ÉS KÜLPOLITIKAI VÁRAKOZÁSOK

SURREALISM OF THE LIBERAL ORDER:
AMERICAN DOMESTIC POLITICAL TRENDS,
ELECTIONS AND FOREIGN POLICY
EXPECTATIONS

Összefoglalás: Az USA különleges helyet foglal el a nemzetközi rendszerben. Mégis a történelmi fejlődést és az anarchikus nemzetközi rendszer logikáját tekintve az Egyesült Államok dominanciája kivételt jelent. Kivétel, mert a realista szemszögből megfogalmazott amerikai érdekek egybeestek a (neo)liberális rend megerősítésének és fenntartásának igényével. Manapság egyre több szó esik róla, hogy mi lesz ezzel a (neo)liberális világrenddel. Trump neoizolacionista politikája után Biden meghirdette a visszatérést a multilaterális rendszerbe, de nagyon hasonló problémákkal kell szembeülnie, mint elődjének. A 2022-es félidős választások mérsékelten ugyan, de mégis befolyásolják majd az amerikai külpolitikát, ezt vizsgáljuk meg részletesen.

Kulcsszavak: félidős választások, amerikai hegemonia, Donald Trump, Joe Biden

Abstract: *The US has a special place in the international system. Due to the historical developments and the logic of anarchy in international politics make it clear, that the US position is exceptional. It is an exception, because in a rare moment, the American interests under the tenets of realism collide with the demand of maintaining the neoliberal world order. Trump's neoisolationist policies were followed by America is back slogan of Joe Biden, but the systemic problems remained. The 2022 midterm elections might have only a limited effect on US foreign policy, but somehow they still matter in international politics. This papers analysis this process in detail.*

Keywords: *midterm election, US hegemony, Donald Trump, Joe Biden*

Amerikai külpolitika az elméletek nézőpontjából

A nemzetközi kapcsolatok különlegessége, hogy egyszerre igazolható a normák és szabályok befolyásoló ereje, ha a liberális-mikroökonómiai és államokon belüli politikát választjuk kiindulópontjául elemzésünknek, illetve ha a nemzetállami önérdék-követés, önsegély és túlélésre törekvés „törvényeinek” felsőbbrendűségét fogadjuk el a neorealista és kisebb részt a neoliberális nemzetközi rendszert középpontba helyező és független változóként kezelő elemzésünkben. Amennyiben logikailag figyelembe vesszük ezt az állítást, akkor következtetésképpen azt mondhatjuk, hogy a nemzetközi rendszerben autonóm szereplőként jelen lévő államok külpolitikájának mozgatórugói fakadhatnak a nemzetközi rendszerből, de ahogyan az önérdék kialakul [az szükség szerint a belső felépítésből és a belpolitikából származik](#). Eleve az elméleti megközelítések sajátja, hogy az megközelítésiterület-függő, mert ki kell jelölni, hogy milyen halmazon belül vizsgálódunk, és a halmazon belül melyek az értelmezhető elemek (pl. államok), valamint, hogy az elemek magatartását mi befolyásolja.

A hidegháború vége óta az Egyesült Államok különleges helyet foglalt el a nemzetközi rendszerben, ebben tulajdonképpen minden elméleti irányzat egyetért.¹ A neoliberais (neokonzervatív) Robert Kagan mindezt annyival egészíti ki, hogy a történelmi fejlődés és az anarchikus nemzetközi rendszer – amelyben [a liberális és realista mainstream szintén egyetért](#) – logikáját tekintve az Egyesült Államok dominanciája kivételt jelent. Kivétel, mert a realista szemszögből megfogalmazott amerikai érdekek egybeestek a (neo)liberais rend megerősítésének és fenntartásának igényével. E „liberais hegemonia” létrejöttének kulcsa az volt, hogy az Egyesült Államok kihívó nélkül olyan erőssé válhatott a nemzetközi rendszerben, hogy tisztán liberális külpolitikát tudott folytatni, amelynek céljává vált, hogy a belső értékekből fakadó érdekei mentén a liberális rendet terjessze, és bővítse a liberális demokráciák körét, valamint erősítse a nemzetközi kormányzást segítő intézményeket. A nemzetközi események által meg nem cáfolt feltételezése volt az amerikai külpolitikának, hogy a maga képére formált világ mindenki számára biztonságosabb, és [a valódi fejlődés lehetőségét biztosítja](#).

A [neorealista mainstream](#) ugyanakkor arra hívta fel a figyelmet, hogy a nemzetközi rend logikájától hosszan különböző külpolitikai irány nem lehet sikeres, eddig is azért maradt fenn, mert a washingtoni politikai elit (mérsékelt establishment) pártoktól függetlenül zsigerileg liberáisan gondolkodott a külpolitikáról. Legalábbis mindez biztosan igaz [a liberális hegemonia fenntartásával](#) és a saját értékek terjesztésének szükségességébe vetett hittel kapcsolatban, egyfajta önvédelmi mechanizmusként. Számos olyan esemény van, amely szükségessé teszi, hogy az amerikai típusú „liberais világrend” életképességét vizsgáljuk, és számos olyan írás született, amely a [posztamerikai](#), posztnyugati, posztliberais vagy az ennek megfeleltethető multilaterális világrendet vizsgálja. Az elmúlt időszakban a párhuzamosan jelentkező kihívások ellenére sem volt perdöntő bizonyítéka annak, hogy miért kellene elfogadni azokat az érveket, amelyek szerint az Egyesült Államok által vezetett rend hanyatlik, ahogyan azt a „liberais rend” szisztematikus és hiteles ábrándját (*wishful thinking*) képviselő [John Ikenberry](#) kifejti. Ez utóbbi nézőpontból az Egyesült Államok nem bukott meg, legfeljebb botladozik, miközben a saját identitását értékeli újra a belpolitikai folyamatok mentén és miatt. A kihívók is akkor erősödnek, amikor az amerikai dominancia hitelessége csökken, ami egyáltalán nem csak a hatalmi eszközökön, hanem normákon, mások által követett mintákon, közösen vallott értékek alapján intézményesült érdekeken is alapszik².

A szövetségi szintű választások kiemelkedően fontosak ebben a tekintetben, még akkor is, ha egy félidei választás közvetlenül nem változtatja meg az elnök szerepét, azonban a belső hatalmi egyensúly eltolódásán keresztül a végrehajtó hatalom mozgásterét mindenképpen befolyásolja. Ez a befelé forduló nézőpont végső soron a belpolitikát vetíti ki a külpolitikai magatartásra, azaz igenis a belpolitikát

1 Lásd erről a különböző liberális és realista szerzők műveit, mint: Robert Kagan: *A dzsungel visszavág – Amerika és veszélyeztetett világunk*. Budapest, AJTK, 2022.; John G. Ikenberry: *A World Safe for Democracy*. Yale University Press, New Haven, 2020.; John J. Mearsheimer: *A nagy téveszme – Liberális álmok és nemzetközi realitások*. Századvég, Budapest, 2022.

2 A *soft power* ilyen jellegű megjelenését Joseph Nye hangsúlyozta, illetve az ő nevéhez fűződik, a materiális kemény hatalom és a puha hatalom kombinációjaként létrejövő *smart power* meghatározása is. Joseph Nye: *Soft Power: The Means of Success in World Politics*. PublicAffairs, New York, 2005.

figyelembe véve kell az Egyesült Államok külpolitikáját értelmezni, mert a washingtoni vezetés a választásoktól függ, és ez a vezetés dönti el, hogy az országot hogyan és merre navigálják a belpolitikánál jóval lassabban változó nemzetközi politikai geometria szabályai szerint.

A *szürrealizmus* itt is tetten érhető, mert e gondolatmenet szerint a világrend változása szempontjából legmeghatározóbb – neorealista szempontból a struktúrát befolyásoló, neoliberális szempontból a kölcsönös egymásrautaltságot mozgató – nemzetközi szereplő esetében a hatalom birtokosairól és a külpolitikai irányvonal meghatározóiról azok a választók döntenek, akiket a külpolitika vagy a nemzetközi kapcsolatok kevésbé befolyásolnak a választói preferenciájuk kialakulásakor. Nem meglepő módon a választási kampányok a legkritikább esetben tematizálódnak külpolitikai kérdések mentén.

Ugyanakkor azt is el kell ismerni, hogy a kampányígéretektől függetlenül a nemzetközi rendet közvetlenül az amerikai választások nem alakítják, és így a nemzetközi struktúra logikájához mégiscsak alkalmazkodnia kell minden megválasztott szereplőnek. Eltérés viszont van és lesz is annak tekintetében, hogy a rendszerszintű kérdések közül melyekre irányul nagyobb figyelem: a hatalmi, geopolitikai kérdésekre (például az Oroszországhoz vagy Kínához fűződő viszony); a gazdasági interdependenciára; a valóban globális kihívásokra (mint a klímaváltozás vagy a Covid-szerű világjárványok); vagy a liberális-demokratikus értékek mentén megfogalmazott prioritásokra (például a „liberális buborékként” is értelmezhető Nyugaton), amelyekben a nemzetközi együttműködések önmagukért is hasznosak.

Elemzők és politikai szereplők is egyetértenek abban, hogy a nemzetközi rend tekintetében alapvető változást hozott Oroszország agressziója Ukrajna ellen, amely háborúba torkollott. Azonban nem szabad elfelejteni, hogy a hidegháború óta eltelt három évtizedben számos olyan fordulópontnak lehettünk tanúi, amelynek okán a tudományos közösségen belül megerősödött az igény, hogy értelmezzék az „új világrendet”.³ A mostani helyzet annyiban más, hogy ezek a fordulópontok egyre sűrűbben követik egymást, és a rend működését megkérdőjelező kihívások összeecsúsznak. Elég csak az elmúlt évtizedre visszatekintenünk, amely rendkívül pesszimistán kezdődött, és a globális terrorellenes háború miatt túlterjeszkedett, valamint a globális gazdasági válság által megtépázott Egyesült Államok vezette világ hanyatlásának vízióját vetítette előre. Ez annak ellenére sem jött be, hogy minimum a regionálisan megerősödött Kína és Oroszország is újra kihívóként szerette volna láttatni magát, de vitán felül áll, hogy az Egyesült Államok továbbra is a világ vezető nagyhatalma, és a többedmagával 1945-ben létrehozott, majd 1991 óta „egyedül” irányított (neo)liberális világrend még mindig áll, rendszerszintű alternatívája nem jelent meg. Mindez nem azt jelenti, hogy nem akadtak rendszerellenes motívumok és súlyos kihívások. Ilyen volt például a geopolitikai nagyhatalmi gondolkodást Európába visszahozó orosz beavatkozás Ukrajnában és a Krím annexiója, vagy a rendszer érvényességét belülről vitató politikai

3 Például: Rada Péter: *Átalakuló biztonsági kihívások, a biztonság dimenziói*. In: Új világrend? Nemzetközi kapcsolatok a hidegháború utáni világban. Rada Péter (szerk.), Grotius Könyvtár, Corvinus Külügyi és Kulturális Egyesület; Ifjú Közgazdászok Közhasnú Egyesülete, Budapest, 2007. pp. 53–72.; Rada Péter: *Megváltozó világunk és a biztonsági kihívások átalakulása*. In: Biztonságpolitikai Corvinák. Szálkai Kinga – Baranyi Tamás Péter – Szarka E. Luca (szerk.), Antall József Tudásközpont, Budapest, 2019. pp. 15–23.

mozgalmak megerősödése a liberális rend stabil bástyájának tekintett Nyugaton belül, aminek a legélesebben látható tünete együttese volt a [Brexit](#), illetve liberális amerikai szakértők szerint [Donald Trump elnökválasztási győzelme](#) is.

Szintén a liberális rend hasznosságába vetett hitet, egysége tűrképességének határait feszegette az a globális migrációs válság, amelynek a megoldása a belpolitikai viták és ideológiai nézetkülönbségek miatt elmaradt, illetve belpolitikai érdekek oltárán feláldozódott. Miközben akár el is fogadhattuk volna, hogy a nemzetközi kapcsolatok értelmezése során mind ontológiai, mind ismeretelméleti kérdések megválaszolása tekintetében [a realistáknak](#) mégis igaza lehet – még a [liberális gondolkodók, mint Kagan](#) is az önreflexió szükségességére hívták fel a figyelmet –, és egy új hidegháború kialakulásának lehetünk tanúi, a helyzet jóval összetettebb maradt. A Covid-19-járvány egyrészt igazolni látszott, hogy valóban be kell rendezkedni egyfajta Egyesült Államok–Kína koordinátarendszerben értelmezhető bipoláris rendre, például a felpörgött vakinatechnológiai verseny vezető szerepet és dominanciát alátámasztó jelentőségében, másrészt pont a járvány miatt felborult ellátási láncok és az újjáépítés nehézségei bizonyították a neoliberális elméletek központi elemének tekinthető globális egymásrautaltságot.

A fentebb említett fordulópontok értelmezhetőek rendszerszintű kihívásokként, de a gazdasági-társadalmi nehézségek a belpolitikát is alakították, és a rend tekintetében is kérdéseket vetettek fel. A jövővel kapcsolatos találgatások a nemzetközi kapcsolatok elméleti igényű irodalmában sem számítanak új területnek, és értelemszerűen befolyásolják a politikai diskurzust is a „posztliberális világrendről”, amit [a felerősödött nagyhatalmi szembenállás jellemez](#), azaz a realista anarchia visszatérése. Azonban nem a rendszer értelmezése felől, hanem inkább a belpolitikai folyamatok irányából árnyalja a helyzetet az Egyesült Államok aktív szerepe a liberális rend fenntartásában. Ez az elképzelés egy hibrid reakció a belpolitikai fordulatra, és a demokraták hazai politikai napirendet uraló szerepére, illetve a nemzetközi rendben artikulálódó változásokra.

A „demokráciák világa” elismeri, hogy a „liberális világrend” fenntartása a cél, de elfogadja, hogy ugyan a rend globális, de nem mindenkinek kell feltétlenül osztania minden célját, és lehet létezni a renden kívül is. Azaz az Egyesült Államok lehet akár toleráns az ezen a világon kívül létező szereplőkkel, amíg azok a rendet magát nem fenyegetik Washington szemszögéből, vagy amíg az amerikai célokat szolgálják. Ugyanakkor a renden belül ez a logika nem lehet toleráns, mert a „demokráciák világa” tagjainak erősnek kell lenni, hogy [a „kagani dzsungel”](#) ne tudjon visszahúzódní. Természetesen ez utóbbi feszültséget szül a renden belül, mert az amerikai progresszív-liberális elvek – szándékosan nem az érdek vagy érték kifejezést használtuk – mentén történő egységesítés jóval kevesebb figyelmet és energiát igényel. Éppen ebben jelenik meg a tulajdonképpen az amerikai külpolitikában a hidegháború vége óta domináns „offenzív liberalizmus”⁴ *szürrealizmusa*. A hibrid egyfajta realista hozzáállás a „külvilággal” szemben, de a „liberális világrend” megőrzésének igényével. A „liberális rend” a globális szabályrendszer és logika – amely egyébként még Kínának is előnyöket ad –, amelyet akkor lehet

4 A kifejezést nem használja bevett módon a szakirodalom, eltérően az offenzív realista címkétől. Ugyanakkor Ikenberry hasonló kontextusban említi: John G. Ikenberry: *A World Safe for Democracy*. Yale University Press, New Haven, 2020.

fenntartani, ha az amerikai belpolitikában „konstruálódott”⁵ értékeket egységesen vallja a „demokráciák világa”. Éppen ezért nem annyira meglepő, hogy a valójában stabilan demokratikusnak tekintett szövetségeseket is kritizálják, és nyomást gyakorolnak a belpolitikájukra, miközben a „liberális buborékon” kívül létező, de a globális rend szabályait meg nem kérdőjelező szereplők tekintetében nem avatkoznak bele belpolitikai kérdésekbe. Azaz, amíg a buborékon belül számonkérhető a liberális rend ideológiai alapjait jelentő minden elem egyidejű teljesülése – szabadkereskedelem, emberi jogok progresszív védelme, valamint a béke, biztonság és baráti külpolitika –, addig a buborékon kívül elképzelhető, hogy valamelyik elem billeg.

Ha elfogadjuk azt a fentebb is említett feltételezést⁶, hogy az Egyesült Államok a liberális világrend legbefolyásosabb szereplője, akinek az érdeke, hogy maga a rend fennmaradjon, és erre évtizedek óta hajlandó is erőforrást és időt is áldozni. Habár maga a rend is érdek- és értékformáló erő az amerikai külpolitikában, de emellett a belpolitikai változások szerepe szintén jelentős. Vannak adminisztráción átívelő vagy kongresszusi összetételtől független elemek, azonban hangsúlyosan változtatja a renden belül uralkodó várakozásokat és hangulatot, hogy miként reagál egyes aktuális kihívásokra az Egyesült Államok.

A nemzetállamok vesztfáliai logikája alapján működő világában nem kell hoszszabban magyarázni, hogy X ország külpolitikai alapvetésében a kiinduló pont X ország lakosainak a kiszolgálása.⁷ Ha ugyanezt egy amerikai elnök mondja ki, akkor a liberális rend fenntartásában érdekelt többi szereplő azonnal veszélyt érzékel, a rend gyengülésében érdekelt szereplő pedig lehetőséget.

Konkretizálva a gondolatmenetet, világos, hogy a Trump–Biden kontrasztra utalunk itt, amely egyértelműen belpolitikai transzformáció, de a liberális világrendre is hat(ott). Belpolitikailag megkérdőjelezhetetlenül érvényes és hiteles kérdés volt Trump részéről a felvetés, hogy az Egyesült Államok miért folytassa tovább azt a rendkívül költséges globális szerepvállalást, amely az amerikai állampolgároknak kerül pénzbe, miközben a nemzetközi intézmények gyakran gátat szabnak az önálló külpolitikának, és a globális biztonság szavatolásából gyakran még a legszorosabb szövetségesek sem veszik ki a részüket. Jogos kérdés például, hogy miért vállalja az Egyesült Államok egyedül a globális terror elleni fellépést, miközben az ellenfelei emiatt imperializmussal vádolják, a szövetségesei pedig ideológiai és identitáskérdések miatt még abban sem tudnak megegyezni Európában, hogy a migrációs válságot hogyan kezeljék, és hogyan védjék meg saját társadalmukat a külső kihívásokkal szemben.

Azonban még ha szimpatikusnak tartjuk vagy értjük is ezt a hozzáállást, a Trump-féle neoizolacionizmus azt az üzenetet közvetítette, hogy a liberális rend fenntartása már nem érdeke az Egyesült Államoknak, ami miatt a rend maga valóban meg is

5 Ez a klasszikus liberális mikroökonómiai logika, a liberális elméletekről részletesebben: John Baylis – Patricia Owens – Steve Smith (szerk.): *The Globalization of World Politics*. Oxford University Press, Oxford, 2020. pp. 103–114. (Magyarul: John Baylis – Patricia Owens – Steve Smith (szerk.): *Világpolitika és globalizáció*. Antall József Tudásközpont, Budapest, 2021.)

6 Feltételezés, mert nem kívánunk jelen tanulmány keretei között túlzottan belemenni olyan ismeretelméleti kérdésekbe, mint például, hogy a nemzeti érdeket pontosan hogyan lehet megismerni, mik a legfontosabb jellemzői.

7 Azaz „X First” az „America First” mintájára.

gyengült. Biden ezt próbálta helyrebillenteni, elismerve azt, hogy a rend fenntartása akkor is érdeke az Egyesült Államoknak, ha relatíve neki kell a legtöbbet befektetnie bele. Nem azért, mert fennáll a veszély, hogy valaki átveszi a vezető szerepet, hanem éppen azért, mert senki sem lenne képes globális rendalkotó és meg is valósítható napirenddel előállni, amelyet működtetni is tud. A liberális rend *szürrealizmusa*, hogy az eredendően idealista képzet, a liberális rend fenntartása valójában realista érdeke az Egyesült Államoknak. Valóban hisznek a hatalmi egyensúlyi politika létezésében, amely azonban nincsen jelen az erős „demokráciák világa” miatt, hiszen senki sem olyan erős, hogy tartósan a rend kihívójaként jelenjen meg, vagy éppenséggel senkinek nem áll érdekében, hogy ezt tegye. Vagyis igenis számít a legkisebb eltérés is az amerikai belpolitikában, mert az – még ha minimálisan is, de – befolyásolja azt az egyensúlyt, amely a rend fenntartásának igénye szempontjából az idealista/liberális és a realista megközelítés között húzódik.

Az amerikai belpolitikai változások és hatásuk a külpolitikára

A félidős választásokon a választók a regnáló elnök teljesítményéről mondanak véleményt. Az éppen kormányon lévők átlagosan két tucat képviselői széket szoktak [veszíteni](#) a Képviselőházban, illetve párat a Szenátusban. Emiatt sokan [republikánus előretörést](#) vártak most is, ami végül elmaradt. Biden megválasztása óta a koronavírus gazdasági hatásai kerültek előtérbe, amit a külpolitikai kapkodás, a megalázó afganisztáni kivonulás, az elszabadult infláció és a progresszív témák kifulladásá követett, és ami a választókat általánosan a kormányzat ellen fordította egy olyan helyzetben, amikor már 2020-ban sem annyira Bidenre szavaztak sokan, mint inkább Trump ellen. Ez a mostani választás tehát egyben Bidenről tartott népszavazás is volt, és egyben annak tesztje, hogy Donald Trump mennyire birtokolta a republikánus választók és a párt bizalmát.

A félidei választásokon a szenátorok egy részének mandátumáról is döntöttek a választók. A legtöbb törvényt mindkét háznak tárgyalnia kell, de a szokásjog és a politikai kultúra úgy alakította, hogy a Szenátus különleges szerepe a következő területeken ütközik ki a leginkább: külpolitika, nagy gazdasági csomagok, közjogi jelentőségű ügyek (például *impeachment*). A szenátorok többsége mélyen be van ágyazva annak az államnak a politikai életébe, ahonnan jött, akárcsak a washingtoni gépezet működésébe. A szenátorok több pénz és nagyobb politikai klientúra fölött diszponálnak, ami annak is köszönhető, hogy a törvényekre végül is ők bólintanak rá, így a Szenátus az a hely, ahol a törvénytörvényekbe „salátakiegészítéseket” (angolul *pork barrel spending*) tehetnek be, vagyis egy-egy helyi jelentőségű ügyet (az adott államban egy híd vagy iskola felújítását) a szenátusi alkudozás során még be lehet illeszteni egy szövegbe. Mivel a szenátusban nem szereztek többséget a republikánusok, ezért erősen korlátozott lehetőségeik vannak, hogy befolyásolják a jogalkotás kulcsterületeit. Nem tudnak kongresszusi kinevezéseket blokkolni, ami a szövetségi ügynökségek, a külügyi apparátus és a Legfelsőbb Bíróság ellenőrzése miatt lett volna fontos. Másfelől viszont ez nem is akkora nagy probléma, hiszen szinte már az összes pozíciót betöltötték, a Legfelsőbb Bíróságon pedig kevés eséllyel meg-

nyugdíjba konzervatív bíró a következő két évben. A külügyek terén is lehet elméleti szerepe a felsőháznak, amely ratifikálja a nemzetközi szerződéseket, de az iraki háború óta igyekeznek távol tartani magukat a szenátorok az olyan helyzetektől, amelyben a külpolitikaformálás során rájuk helyeződik a politikai felelősség.

A nagy várakozások ellenére csak 221-211 arányú többséget szereztek a republikánusok a 118. képviselőházban. A csekély többség dacára is jelentősen akadályozhatják a Biden-kormányt a döntések meghozatalában, de kérdés, hogy ez mennyire kifizetődő politikailag. Az átlag választó nem biztos, hogy jól fogadja, ha egy republikánus kisebbség megbénítja az amerikai kormányt. Ez annál is inkább igaz, mert a félidős választások egyik tanulsága az volt, hogy rendre a kevésbé konfrontatív jelöltek, magyarul nem Donald Trump szélsőségei, hanem a konszenzusra képes mérsékelt jobboldaliak jöttek ki győztesen a párharcokból. Persze csábító lesz borsot törni a demokrata vezetés orra alá, de például az adósságplafonnal kapcsolatban megállapodásra kell majd jutniuk a feleknek. A képviselők igyekezni fognak saját állásukat is megerősíteni, így a salátakiegészítések (*pork-barrel spending*) is ösztönözhetik őket arra, hogy bizonyos alkukért cserébe támogassák a demokratákat a költségvetési ügyekben. Egyes szakpolitikai területeken persze igyekeznek majd visszafogni a republikánusok a költsékezést, így kifejezetten a zöldítés és az egészségügyi támogatások terén. Számos képviselőházi vizsgálóbizottság felállítása is sor kerülhet majd, amelyek [az elnök családjának üzleti kapcsolatait](#), az afganisztáni kivonulás hibáit, a járványkezeléssel kapcsolatos problémákat tárhatják fel. Ezt a feltételezést támasztja alá az a januárban indult vizsgálat, amely a Fehér Ház bejelentése alapján zajlik, és Biden elnököt [titkos ügyiratok](#) kezelési szabályainak megszegésével gyanúsítja.

Arra lehet számítani, hogy a republikánusoknak lesz rá okuk, hogy kétpárti együttműködést alakítsanak ki egyes kérdésekben. A párton belül is egyre nyilvánvalóbbá vált a Trumpot végletekig támogató szélsőséges kisebbség és a többség közötti feszültség. Jól mutatta ezt Kevin McCarthy képviselőházi elnökké választásának folyamata. Tizenöt egymást követő szavazás és napokig tartó alkudozás után sikerült meggyőzni 14 képviselőt abból a húsz fős csoportból (*Freedom Caucus*), amely nem támogatta McCarthy házelnökké választását. Lehet néha engedményeket tenni, de a párt többségének értékeivel nem érdemes meghasonlani. A Freedom Caucus kis létszáma ellenére meglepő pályakorrekciókat érhet el a külpolitikában is.

Az amerikai külpolitikát a korábban kifejtettek alapján a lassan változó nemzetközi rendszer geometriája határozza meg elsősorban, ezért jellemzően nincsenek hatalmas különbségek a demokrata és a republikánus elnökök elképzelései között az adott korszakban jelentős stratégiai kérdésekkel kapcsolatban. Biden külpolitikáját is alapvetően határozta meg az újraéledő nagyhatalmi versengés, elsősorban Kínával és Oroszországgal való viszonya. Ez utóbbi kérdésben kétpárti támogatottsága van az ukránok támogatásának. A demokrata szavazók továbbra is egyöntetűen Ukrajna feltétel nélküli pénzügyi és katonai támogatása mellett állnak, de a republikánusoknak már csak [52 százaléka gondolja ezt így](#), a tavalyi 80 százalékhoz képest. A konzervatív szakértők egy része komoly veszélynek tartja az ukrán korrupciót és [a demokratikus politikai rendszer hiányát](#), és azt, hogy Amerikának nincsen átgondolt alternatív stratégiája arra az esetre, [ha az ukrán hadsereg jelentős vereséget szenvedne](#) a háborúban.

Összességében nem várható a félidős választások eredményeképp hirtelen változás az amerikai külpolitikában, és ha lesz is kisebb-nagyobb pályakorrekció, az csak közvetetten lesz kapcsolatban a belpolitikai fejleményekkel. Az eltérő elméleti iskolák más és más aspektusokra világítanak rá, de sok esetben hasonló következtetéseket lehet belőlük levonni, ami segíti az elemzőket abban, hogy ne fogalmazzanak meg elhamarkodott állításokat egy-egy belpolitikai fordulat láttán.

KKI ELEMZÉS

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

© A Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2023.

Szerzők:

RADA PÉTER – STEPPER PÉTER

Lektorálta:

BARANYI TAMÁS PÉTER

Nyelvi lektor: T-Kontakt Kft. | Tördelés: Lévárt Tamás

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormányának álláspontjának.

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2023.03>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.